

Tarih Hükmü: Nasıl Bozulduk

V – TARİH HÜKMÜ: NASIL BOZULDUK

Herhangi bir iddia sahibi olmaksızın ve üstadın İdeolocya Örgüsü eserini daha kolay kavrama gayesi ile hazırladığımız bu çalışmada “ortaya koyduğumuz her türlü kayda değer noktalar üstada aitken, manasını yansıtamadığımız veya yanlış aksettirdiğimiz noktaların hepsi ise kendi nefsimize aittir” anlayışını şiar edindik. Hazırladığımız çalışmamızda üstadın eserine tamamen sadık kaldık. Kitabın orjinalinde aktarılan anlamları biz de sade bir dille ama yine üstadın üslubunu da andırarak tarzda ifade ettik. Ve kitapta çok açık manalara sahip olan veya püf noktayı gösteren bazı cümlelerini aynen aktardık. Genel olarak anlam bütünlüğü sağlamaya ve eserin vermek istediği manayı biz de aynen vermeye çalıştık... Büyük Doğu'nun namütenahi zenginliğine sahip gönüllerine selam olsun...

- 1) Fasledici Tarih Çizgisi
- 2) İslam Nasıl Bozuldu
 - a-) Kanuni Devrinde
 - b-) Kanuniden Sonra
- 3) Tanzimat Devrinde
- 4) Meşrutiyet Devrinde
- 5) Son Devirde
- 6) Ahlak Yaralarımızdan Misaller

- 1) Fasledici Tarih Çizgisi

* Türklük, milatla başlayan ve 6 asır boyunca devam eden devrede kasırga gibi, şimşek gibi iken henüz kendisini bağlayıcı ruh kalıbını bulamamış vaziyettedir.

* 7. ve 8. asırda parça parça en asil teslim edasıyla kendisini İslam'a bağladı.

* 9. ve 12. asırlar boyunca Türklük, bağlı olduğu yüce anlayış ikliminde yine parça parça en parlak medeniyetleri örmeğe

başladı.

* Gerçek medeniyet hamlemiz ise Osmanlı'nın kuruluşuydur. 13. asır ...

* 14. asır bazı çözümlere rağmen nizam, aşk ve taarruz devremiz. Muhasebemiz Batıya doğrudur.

* 15. asır aynı nizam aşk ve taarruzla birlikte, yeni bir çağ açacak kadar kuvvette.

* 16. asır tarihin en büyük devleti halinde gurur ve hissizlik bir arada, aşk ve vecdimiz donmaya başlamış. Batıya dikkat etmez bir vaziyetteyiz.

* 17. y.y.'da donan ruhumuz meydanı kaba yobaza terk etti. Maddi ve manevi en şanlı taarruz hamlemiz, birden bire en hazin müdafaa çabasına döndü.

* 18. asırda maddeyi sistemleştiren ve akli her cephesiyle kullanan Batı karşısında, ham softa ve kaba yobazların elinde esir ve ümitsiz haldeyiz. En acıklı hezimetlere göğüs germekle meşgulüz! Fakat imparatorluk o kadar cüsselidir ki, can çekişirken bile dünyayı titretmektedir.

* 19. asır da aynı yobaz tipi yerini takma beyinli Avrupa taklitçilerine bırakmak üzeredir. Batının bir türlü deviremediği muazzam ağacı içten kurutma yolu bulunmuştur. Böylece tam ruhi ve yarı maddi müstemlekleşme çığrımız açılır.

* 20. asırda cinnet geçiren birbirinin boğazına sarılan Batı dünyasının bu cinnetine rağmen tasfiye çanlarımız çalınır. Garp buhranlarının tezdaları sayesinde İstiklal davamızı maddeden kazanırız, fakat manen ezdiririz. 2. Dünya Harbi sonrasında ise ölüm köprüsüne getirilir, orada bırakılırız.

* Biri tarihin bittiği ve bir başkasının başlamak üzere bulunduğu fasledici çizgi üzerindeyiz. Yalnız bu çizgiyi görmek, tedbirlerini de bulmaktır.

* Bu çizgide icrayı hükümet, ya hep ya hiçe varır. Gaye "Hep"e...

2) İslam Nasıl Bozuldu

a-) Kanuni Devrinde

- * En ileri dünya görüşü nazarında, İslam'ın nasıl bozulduğunu anlamak, onu bir daha kaybetmemektir.
- * İslam, ilk kez Kanuni Sultan Süleyman çağında bozulmuş fakat devrin şevketi bu manevi zaafı örtmüştür. Kimse de bu mevzuyu bilmez ve görmez. Zira gerçek tarihçimiz daha çıkmamıştır.
- * Kanuni çağında en korkunç tesirler Fars ve Bizans ruhundan gelenlerdir. Tıpkı Farsın korkunç tesirine kapılan Büyük İskender gibi. Kendisi büyük bir komutanken mabud olarak görünmek istemiş. Ve kurban olmuştur.
- * İnsanı mabudlaştırıp diğerlerini ona mahkumlaştıran Fars ve Bizans, ki Fars en zehirlisidir, İslam'ın, insanları eş gören ve hepsini kendi hükümlerine bağlı kılan anlayışının yerine geçmeye başlamış. Bu tesirde en baş örnek, şeyhülislam, öncesinde şura benzeri bir heyetle seçilirken Kanuni çağında bir memur gibi padişahın iradesine geçmiştir. Artık şeyhülislamlar hatır, gönül ve korku fetvalarına başlamıştır.
- * Bu zehirli tesir, her ne kadar din ve devlet adamları ulvi olsa da, İslam'ın ilk kez aldığı ve ilerde genişleyeceği büyük yaradır.
- * Garbın Rönesans yani, maddeye tahakküm etmeye başladığı devirde bizdeki bu yara derin ruh ve istiklale rağmen, bizi hakikatsiz ölçü ezberciliğine tutundurmuştur.
- * Kanuni ile başlayan Yahudi istilası da cabası...

b-) Kanuniden Sonra

- * Kanuniden sonra başlayıp Tanzimat'a kadar devam eden devre, İslami bir irade içinde İslam'ı anlayamamak, kavrayamamak, tatbik edememek, insan ve cemiyet tecrübelerini İslami mihrakta toplayamamak, kısacası İslamiyeti yeni zaman ve mekana hakim kılamamak; kuru ezbercilikle hayatı yeni oluşlar karşısında hareketsiz bırakmak şeklindedir.
- * Tam bu devrede Garp dünyası da Rönesans'ın ilk meyvalarını toplamaya başlamıştır. Bu durumda İslam dünyasına ve tefekkür alemine düşen borç, her şeyin İslam'a bağlı olduğunu göstermekten, küfür alemine sırt çevrilmiş, durum önemsenmemiş ve böylece İslam'ın hakkı verilmemiştir. Nihayet hakikatte

dine zıt olarak din adına düşülen bu gurur ve nefsanî halet, meydana şeriat maskesi altında şeriata ihanet edici ham ve kaba softa tipini çıkarmış ve asırlarca İslam ruhunu zulmet ve cendere içinde tutmuştur.

* İnsanlığa fayda sağlayan her buluş -eğer şeriata aykırı değilse- bizzat İslam'a karşı bir teyid ve hizmettir. Bu inceliğe rağmen otomobile şeytan arabası, matbaaya küfür aleti, Nizam-ı Cedit'in kaputuna küfür libası ve daha bilmem nelere bilmem ne hükmü veren ham ve kaba softayı, din ve hakikat katili kabul etmek lazım... Bu ihanet simsarları din mümessili bilinmiş ve cemiyetin mayasındaki sadakati sadakatsizliğe alet etmişlerdir.

* O devrede padişahlar, askerler, devlet erkanı, medrese kaçkınları, hep şeriat icrası adı altında şeriata zıt hareket etmiş, şeriati nefslerince uygulamışlar ve kimse de buna dur, din adına yaptığın bu şeyler dine zıt şeylerdir diyememiştir.

* Neticede Türk cemiyeti sırf dünya çapında mütefekkir yetiştirememek ve İslam'ın asliyetiyle anlayamamak ve tatbik edememek yüzünden bu hallere gelmiş; İslam'lığı, şahısların temsil kadrosunda, en nazik yerlerinden bozmuş ve yaralamıştır.

3) Tanzimat Devrinde

* İslam'ın bozuluşu ve müslümanların umumi bozgunu bu devirde en vahametli safhasına girmiştir.

* İslam'ın bütün çarelerden uzaklaştırılarak, itibardan düşürülerek bozulduğu ilk ve katil devir bu devirdir.

* İslam, Tanzimat'ta güya hissiyle dinine bağlı görüldüğü halde, fikriyle rakip dünyaya teslim bayrağını çekmiş, onları her şeyiyle tasdik etmiş, buna rağmen dünya görüşünü koruyabileceği zannına kapılmış ve toptan kaybetmiştir. Ve yine böylece, evvelki ham ve kaba softalık, aynı çapta, fakat kendi kendisine zıt istikamette bir başka hamlık ve kabalık doğuracak yemişini verdi ve İslamiyet cemiyet ruhundan tamamen kaybolmaya başladı.

*Bu devrede de mütefekkersiziz ve bu gidişi durduracak bir

uyarıcı bulunmamakta.

* Tanzimatın olmaması değil, aksine İslamlık emrinde ve çok daha geniş ve köklü bir hareket şeklinde olması lazımdı.

* Halbuki, Tanzimat, kekeme bir eda ile, İslamı mahkum ve Garp dünyasını hakim tanıdığını söylemeden söyleyen, kısır ve korkak bir hareket şeklinde oldu.

* Gülhane fermanı, İslamı zahirde medh, fakat batında zemmedici, köksüz ve yönsüz, bir dalalet vesikasıdır.

* İslamı, kendi içinden, layık ve amir olduğu terakki servetlerine kavuşturmak için rakip dünyanın teftişsiz ve murakabesiz kopyacılığına sevkeden 2 numaralı sahte münevverler bozdu ve bu katil çığır, ilk defa Tanzimatla temel attı.

4)Meşrutiyet Devrinde

* İslamın Tanzimat devrindeki şuursuz bozuluşu Meşrutiyette meyvalarını vermeye başladı. Artık giderek artan şuurla bozulma başladı ve devam etti.

* Meşrutiyet, ruhuna gem takılmış fikirsiz Makedonyalı kabadayılardan elinde yol bulan Yahudilik, Masonluk ve dönmeliğin eseridir. Bu üç ayaklı sehpanın ipinde sallandırmak istediği ise İslamiyet!

* Müslümanlığı, Milliyetçiliği ve Türklüğü bu ellerden koruyan II. Abdulhamid yine bu güçlerin kurbanı olmuştur.

* Meşrutiyet, İslam ve Türk'e dair her şeyi bozmak ve infilak ettirmek gayesindeki gizli ve yabancı bir kurmay heyetin ahmak kuklalara oynattığı bir oyundan başka bir şey değildir!

* Oyun oynanmış ve muvaffakiyet tam olarak ele geçmiştir. Türklük ve Anadoluluktan nefretin marifet sayıldığı bu ilk devir Meşrutiyettir.

* Her türlü bozukluk misli çapta o devirde gelir.

* Meşrutiyet, yapanlarca belki de şuursuz, fakat yaptırımlarla tam şuurlu olarak İslam'ı hedef alan bir harekettir!

5) Son Devirde

* Son devirde İslam'ın nasıl bozulduğu her şeyiyle ortadadır.

Ayan olan beyan istemez.

* Mustafa Reşit Paşa'dan çıkan çizgi, bu son asırda İslam'ın bozuluşunda nihai bir devre değil, bir gaye ve netice teşkil etti. Ve bu çığırın seri malı politikacıları ve sözde münevverleri nazarında müslüman=cahil+ahmak+geri+yobaz+kaba sayıldı.

* Artık İslam'ın bozuluşu her şubesiyle tamamlanmış, giden şey İslam olmuş, gelen şeyse hiç!

* Böylece İslam ruhunun hafif baygınlık geçirmesiyle başımıza nelerin geleceği yine bu devrede görüldü.

6) Ahlak Yaralarımızdan Misaller

* Dalkavukluk, beraberinde gelen ihlas yokluğu... Liyakat ölçüsünün iflası ve iltimas... Hırsızlık, hırsızlığın en korkunç şubesi olan rüşvet... Fuhuş... İçki(Vecd ve heyecanımızı zehirde arayacak nispette ruhumuz boş bırakılmış)... Cinayet... Kumar...

Hile, yalan, riya, nefret, inkar, şüphe, istihza, kargaşalık...
* İnsanoğlu, bizde ve bu son devirde alçalmaya bırakıldığı kadar, hiçbir zaman ve mekanda bırakılmadı.

İdeolocya Sınıfı / Fahri BESNEK

Takvimdeki Deniz (Şiir İncelemesi)

TAKVİMDEKİ DENİZ

Ölüm ve Üstad... Ölümün Üstad'ın şiirindeki yeri o kadar büyüktür ki, Çile başyapıtının bir bölümü ölüme ayrılmıştır. Tabi bu, ölümün sadece bu bölümdeki şiirlerle sınırlı kaldığı anlamına gelmiyor, çünkü Üstad neredeyse her şiirinde umut ve ölümü ustalıkla bir arada barındırmayı bilmiştir. Belki de

Çile'yi okuyan insanlar üzerinde küçük bir anket çalışması yapılırsa ve aklınızda en çok kalan şeyi tek kelimeyle ifade eder misiniz diye sorulsa, verilecek cevaplarda en fazla ölüm mefhumu yer alır. Üstad ve ölüm mefhumu öyle bütünleşmiştir ki, Üstad'ın ölüme bakışı bir çok makaleye hatta kitaba konu olmuştur. (Necip Nazıl şiirinde ölüm senfonisi-Ekrem SAĞIROĞLU) Üstad'ın iç dünyasının yansıması olan şiirleri okunduğu zaman, birçok şiirin ortak özelliğinin ölüme duyulan özlem ve mutlak huzur için terk-i dünyanın şart olduğu görülür.

“An oluyor bir garip duyguya varıyorum,
Ben bu sefil dünyada acep ne arıyorum?..”
diyen Üstad bu garip duygudan kurtulmasının panzehirini de şöyle dile getirmektedir:

“Ölüm ölene bayram, bayrama sevinmek var
Oh ne güzel, bayramda tahta ata binmek var”

Üstad'ın ölüm konusundaki görüşleri ciltler dolduracak kadar inceleme ve araştırmalarla ele alınabilecek değerdedir. Ama Üstad Takvimdeki deniz şiirinde ölüme ilgili düşüncelerini öyle güzel özetlemiş ki, aslında hiçbir açıklamaya yer bırakmamış. Bize düşen O'nun öz olarak verdiğini naçizane birkaç kelimeyle sunmaya çalışmak oluyor:

TAKVİMDEKİ DENİZ

Üstad bu şiirde ölümü deniz kisvesine büründürerek karşımıza çıkartıyor. Ölüme duyulan hasretin büyüklüğü denizin derinliğiyle vücut buluyor:

Hasreti denizlerin,
Denizler kadar derin
Ve o kadar bucaksız...

Kendisini içine çekecek olan deniz, ömrün günlerinin tükenmesiyle gün ışığına çıkan ölüm gibi yaprakları tükenmiş, kullanılmış bir takvimde tüm haşmetiyle çalkalanıyorken çıkar

karşısına:

Ta karşımda, yapraksız,
Kullanılmış bir takvim...
Üzerinde bir resim:
Azgın, sonsuz bir deniz;
Kaygısız, düşüncesiz,
Çalkanıyor boşlukta.

Kendisinin ölüm karşısındaki acizliğini belirtmek istercesine,
kendisini, gördüğü gemiyi denizin içinde bir nokta olarak
tasavvur ediyor:

Resimdeyse bir nokta:
Yana yatmış bir gemi...
Kaybettiği âlemi
Arıyor deryalarda.

Birden resmin içinde buluyor kendisini. Ve kendisini
kaybetmesine yol açıyor bu yolculuk:

Bu resim rüyalarda
Gibi aklımı çeldi;
Bana sahici geldi.
Geçtim kendi kendimden,

O kadar kendisini resmin içinde hisseder ki, artık denizin
ıslaklığını yüzünde, yosunlarını ise ciğerinde hissetmektedir:

Yüzüme, o resimden,
Köpükler vurdu sandım;
Duymuş gibi tıkandım,
Ciğerimde bir yosun.

Artık önüne hiçbir engelin çıkamayacağına ve hasretini çektiği
denize varacağına bütün benliğiyle inanmaktadır. Ve eğer
varamazsa bu hasretin onu yakacağını belirtirken denize
kavuşmanın bir yok oluş değil, asıl kavuşamamanın onun için
bir yok oluş olacağını dile getirmektedir:

Artık beni kim tutsun?
Denizler oldu tasam.
Yakar, onu bulmazsam,
Beni bu hasret, dedim,
Varırım, elbet, dedim,
Bir ömür geze geze,
Takvimdeki denize.

Birden o kadar hasretini çektiği vuslatla karşılaşınca hayretler içinde kalır. Hem bekler, hem de yüz yüze gelince şaşkınlığa düşer. Birden odasının içine denize yolculuğun habercisi olarak meltem dolmuştur. Artık yolculuğun başlayacağını hem eşyalar hem de kendisi farkındadır. Yolculuğun başlayacağını farkına varan eşyalar birden odada kıyamet koparırlar:

Ne var, bana ne oldu,
Odama nasıl doldu,
Birdenbire bu meltem?
Ve dalgalandı perdem,
Havalandı kâğıtlar.
Odamda kıyamet var!

Vuslat habercisi olan meltem birden kanı donduracak bir etki oluşturur. Evet, bekleniyordur ama hesap edilmeyen bir şeyler vardır sanki. Her ne olursa olsun artık başlamıştır yolculuk:

Ah yolculuk, yolculuk!
Ne kadar baygın, soluk,
O gün bizde betbeniz;
Ve ne titrek kalbimiz
Ve eşyamız ne küskün!

İşte şimdi yolculuğun en azılı engelleyicileriyle karşı karşıyadır:

Yola çıktığımız gün,
Bir sıraya dizilmiş,
Gözyaşlarını silmiş,

Bakarlar sinsi sinsi.

Denize hicretin bir ayrılık, bir kopuş, bir terk ediş olduğunu gösteren sahne yaşanmaya başlamıştır. Birden her şey değişir:

Niçin o ânda hepsi,
Bir kuş gibi hafifler,
Arkadan geleyim der?
Niçin o güne kadar,
Dilsiz duran ne kadar
Eşya varsa dirilir,
Yolumuza serpilir?
Ufak böcekler gibi,
Gezer onların kalbi,
Üstünde döşemenin.

Şimdi kendisini bir karmaşıklığın ortasında bulur. Ama vuslat zamanı gelmiştir ve titrek kalp son oyunlara aldırmadan bu mahşerin içinden sıyrılır:

Bir gizli didişmenin
Saati çalar o ân;
Birden bakar ki, insan,
Her şey karmakarışık.
Ayırmak olmaz artık
Bir kalbi bir taraktan;
Ve kalb, ağlayaraktan,
Çekilir geri geri,
Terkeder bu mahşeri.

Ve şiirin en son kısmında tasavvur edilen sahnede, Üstad tarafından yaşanılanlar, bu mahşeri terk ederken Üstad'ın neleri arkasında bıraktığı ve bayram olarak gördüğü denize hicretin gönlü hafifliyor olsa bile dönüp arkaya bakmaktan kendisini alamadığı, Şair-i azam sıfatının nereden geldiği bir kez daha gözler önüne serilircesine dile getiriliyor:

Bu mahşerin içinden
0 gün ben de geçtim, ben;

Nem varsa, evim, anam,
Çocukluğum hatıram
Ve ne sevdalar serde,
Bıraktım gerilerde,
Kaçar gibi yangından.
Rüzgârların ardından,
Baktım da süzgün süzgün,
Kurşun yükünü gönlün,
Tüy gibi hafiflettim,
Denize hicret ettim...

Ve en son olarak ölüm teması ve Üstad deyince naçizane aklıma gelen mısrayı yazmazsam olmaz galiba. Ölümün bir yok oluş değil, tam aksine mutlu bir yeniden var oluş olduğunu daha güzel anlatan başka bir mısra olduğunu zannetmiyor ve bana müsaade diyorum...

Ölüm güzel şey, budur perde ardından haber
Hiç güzel olmasaydı ölür müydü Peygamber?...

Sevgi ve saygılarımla...

Üstad Sınıfı / Rabia OCAK

Tâ Mâverâdan (Şiir İncelemesi)

TÂ MÂVERÂDAN

Rüzgâr... Üstadın bu şiirde rüzgâr mefhumunu kullanmasını, rüzgârın, (aksiyon)u remzlendirmesi olarak düşünürsek, (fikir) hayatını başından sonuna bir rüzgârın doğuşu, esişi, kasırgaya dönüşü ve dinişi, daha doğrusu müspet yönde ilerleyişi

şeklinde evrelere bölüp her biri hakkında fikir sahibi olmamız lazımdır.

Bu rüzgârın ilk işaretlerini Üstadın çocukluğu ve gençliği arasındaki manevî fakat iptidaî merhalesinde görmekteyiz. Bunu, henüz rüzgârın aksiyon cihetine erişmediği, uzaklardan bakılınca fantastik bir izlenim veren, kalıpsız ve kütlesiz, dışına bir etki vermekten ziyade ancak içine girildiğinde basıncını ve tesirini murakabe edebildiğimiz bir (sis) yumağı şeklinde tahayyül edebiliriz. Üstadın bu dönemdeki şiirlerine baktığımızda tül gibi ince, muşamba derecesinde sağlam ve bir arslan yavrusu kadar istidadlı olan hâleti ruhiyesini görmekteyiz.

Daha sonra yaşı ilerledikçe bu fikir istidadı ve kabuğuna gömülü manevî derinlik, kafasını bir kaplumbağa gibi dışarı çıkarır çıkarmaz (madde) ye çarpacak ve fikir ızdırabının ilk acısını alnından kan boşalıyor gibi yakından hissedecektir. Daha önce (sis) olarak ele aldığımız fikir süreci artık rüzgârlaşma dönemine girmiş, maganda kurşunu gibi başıboş ve bir o kadar tehlikeli boyutlara erişmiştir. (Kaldırımlar şiirini yazdığı dönem)

Yaşı ilerledikçe maddenin ardındaki sır perdesini aralama gayesi, başıboş bir şehvetten çıkıp ihtirasa, hatta ondan da öte, ruhunu doyuracak biricik gıda hüviyetine girmiştir. Hiçbir fikriyat, hiçbir (izm) bu açlığı bir süreliğine geçiştirip, ardından pekiştirmekten öteye gidemiyordur. Sürekli bir arayış, adını koyamadığı, tarifini yapamadığı, sadece ve sadece aradığını bildiği o sır... Cemiyette, kavanoz içindeki balık kadar münzevidir. Hayatın miskin, fikirsiz ve basmakalıp cereyanı içinde bir şey aramaktadır; pörsümeyen, güzelliği zamana, saltanatı mekâna esir olmayan bir şey, daha doğrusu o şeyin izini...

Bu arayış içinde aklı son raddelerine kadar germiş, vesveseden, bulanıklıktan başka bir şey bulamamıştır.

Daha sonra 'Benim hayatım budur!' diyeceği, hayatının

neredeysse tümünü yelpazesine alan bu vaziyeti şöyle özetlemektedir:

" Hayatım, başından beri muazzam bir şeyi bulmanın cereyanı içinde akıyordu. Şu veya bu miskin vesilenin hassasiyeti içinde birini arıyordum.

Birini...

O, kim mi?

Allah'ın Sevgilisi...

Sonsuzluk ikliminin batmayan güneşi ve ebedilik sarayının paslanmaz tâcı...

Tek dava O'nu bulmakta, bulduracak olanı bulmaktaydı. Bin bir istikamette seke seke, sağa sola büküle büküle, renkten renge bulana bulana, hiçbir şeyden habersiz ve insandaki meccani emniyet ve bedahet saadeti karşısında şaşkın, hep o BİR etrafında helezonlar çizen bir hayat... (*) "

Gittikçe şiddetlenen, maddenin beş duyuyla sınırlı yalçın kayalıklarına başını vura vura benlik madenini sürekli törpüleyen bu fikir rüzgârı, nihayet efendisinin eteklerine, bir sobanın altında sıcaklığın saadetini arayan kedi gibi sinmiş, arayışı (melankolik) tesellileri delip, nihayet (bulduracak) iklime girmiştir.

Kafasını kasıp kavuran vesveseler, yerini Efendisinin karşısında hayretle başlayıp hayranlığa gark olacak teslimiyete bırakmıştır. Artık (akıl)la olmayacağını anlamıştır. Madem hâlis imana yol verecek bedahet uzvumuz (akıl) ile zehirlenmiş, o zaman akı bu kez (panzehir) olarak bünyeye alıp yeniden ondan kurtulmak lazımdır. Bu gayede muvaffakiyete ermek, yani imanı tefekkür ile şuurlaştırmak, gayeler içinde belki de en faziletli olandır. Çünkü bu iş, vücutta, kalbi göğüs kafesiyle çevreleyip emniyete almakla eşdeğerdir.

İşte, Üstad, bu âna kadarki vaziyetini, muhasebenin yekûn hattına şu mısralarla geçmektedir;

Rüzgâr öyle esti, öyle esti ki,

Her şey uçup gitti, kaldı Yaradan.
Ayna düştü, hayal, perdelerdeki
Bir akiscik gibi çıktı aradan.

Bu iklimde de ruhunu bütünüyle (iman)a teslim edememenin, (hakikat)in hududundan içeri büsbütün girememenin, imanın tatbik ediciliği yerine sadece lafazanı olma tehlikesinin ızdırabını yaşamıştır. Bu hal, yaşama umudu kalmamış, yataklarda ızdırapla ölümü bekleyen ağır bir hastanın ölüm ile yaşam arasındaki ızdırabı gibi, ne ölümün madde ötesindeki dinginliğine ulaşabilme, ne de hastalıktan uzak bir yaşamı seçebilme alternatifinin olduğu bir hâldir. Evet, bir süreliğine diner gibi olan o (rüzgâr), Üstadın tırnaklarıyla kazdığı, uğruna fikir ızdıraplarının en şiddetlilerini çektiği (iman)ını bir hamlede baş aşağı edecek olan (hatarat)lar şeklinde hortlamıştır. Bu (hatarat)lar nefis gibi, şahsı, (iman)dan bir süreç içinde değil de âni bir elektrik çarpması gibi, bir çırpıda çıkararak, ardından telafisinin düşünün bile kurulamayacağı bir hâldir ki Üstad, ya bedahetle (Allah!) deyip zafere erecek, ya da büsbütün kaybedişin feza çapındaki iflasının müflisi olacaktır.

İşte bu vaziyetteyken Üstad, (ulvî) bir temas beklemektedir. O ulvî temas ki, bütün olmazları mümkün kılacak, üzerine gelen, aksiyon kudretini haczederek (vesvese)lere karşı (iman) akıncılarını dirilişe geçirecek olan iman (kontra)sıdır. O ulvî temas... Şiirin ikinci kıtası işte bu ulvî davetiyeyi hecelelemektedir.

Sırtımı uykuda dürtüyor bir el:
Fırla yatağından koşar adım gel!
O bir minicik zar, kabuğunu del!
Seni çağıran var, tâ maverâdan!

Üstad niçin, bu davetiyeyi uykudayken aldığını vurgulamıştır, diye düşündüğümüzde aklımıza hemen (akıl) ve (gönül) arasındaki münasebet ve sıklet farkı gelmelidir. Uyku, kişinin şuurlu ve mantıktan soyutlandığı harikulade bir evredir. Bu

evrede aniden uyandırılan kişi, bir müddet sadece (içgüdü)leriyle hareket eder, her uyarıya hissî mukabelede bulunur. İşte, mutasavvıfların ölçüsünün iklimini Üstad, bu şekilde kurgulamış ve şiirleştirmiştir.

(*) 0 ve Ben

Üstad Sınıfı / Cihat

Süleymanname İncelemesi)

(Şiir

SÜLEYMANNAME' YE DAİR

“Sen gül diyarınının yapma gülüsün!
Aynı yapmacıklıkla Çoban Sülü'sün!
Yoktur izlediğin bir dava yolu;
Bir bu yan , bir bu yan, büküntülüsün!”

Her ne kadar Isparta mis kokulu, güzel renkli, saf mayalı, doğal gülleriyle meşhursa da bizim Çoban Sülü bir o kadar yapay kalır yanında. Ruhsuz, gözboyayıcı, işe yaramaz, samimiyetsiz... Bu yüzden ona çobanlığı bile layık görmüyor çünkü çoban halktan ve dürüştür. Her dönem, her zaman dengesiz bir siyaset çizgisi olmuş, günü gününe, anı anına uymamıştır. Hatırlayalım: “DÜN,DÜNDÜR, BUGÜN BUGÜNDÜR.” diye tarihe geçen bir kahramandır (!) Siyasi hayatı boyunca, oy toplamak uğruna kah dindar olmuş, kah halkçı kah milliyeci... Hatta “TÜRBANLILAR ARABİSTAN'A” bile diyecek kadar aşmıştır kendini. Yani hep değişen şartlara uyan kıvrak bir imajı vardır.

“Türk’e zıt sermaye merkezlerinden,
Bu zikzaklı yolda hep, güdülüsün!”

Tutarsız fikirleri ve sözlerine güzel bir dokunuş Üstat’tan. İşin ekonomik boyutunda da millete ve milli çıkarlara aykırı olmaya devam etmiştir. Ve hep başkaları tarafından yönetilen bir kukla olarak addedilmiştir. Ayrıca “çoban-güdü” ilişkisi de Üstad’ın gözünden kaçmamış.

“ Milli yekpârelik gelmez işine;
Bu yüzden parçalı, bölüntülüsün!
Ve devlete mason biraderlerin,
Tam da maslahata denk ödülüsün!”

Milli birlikten yana asla olmamıştır kendileri, çünkü esasen kökü ve dalları da MASON’dur. Hatta bunu orataya çıkaran Büyük Üstat’tır. Hep farklı maceralar peşinde milleti de arkasından sürüklemiş, halkçılık kandırmacasıyla ordan oraya sürükleyerek parçalamaya çok çabalamıştır “ıslahat” kisvesi altında.

“Ne sırdır sendeki bedava oluş!
Problemler içinde en müşkülüsün!”

Tabansız, zeminsiz bir yükselişe sahip olduğu için gizemli görünüyor. Asıl sebep gizemli görünüş altındaki çürük temeli göstermemektir. Mason desteğini gizleme çabası olabilir mi bu gizemliliğin sebebi? Ülkeyi binbir soruna itmişse de daha beteri vardır: kendisi oluşturduğu sorunlardan bile daha büyük bir sorun, çözümü imkansız bir havuz problemi kıvamındadır. Dolaşmış bir ip yumağı misali...

” Fikir dağlar boyu kocaman kitap;
Sen de o kitabın bir virgülüsün!
Böyleyken ustasın göz bağcılıkta;
Cüceler sirkinin baş herkülüsün!”

Dilbilimsel açıdan baktığımızda virgül koca bir kitabın içinde ancak görsel bir öğedir, düzeni sağlar, karmaşıklığı önler. Yani görevi yüzeyseldir. Derinde olansa anlamdır, özdür. İşte

Çoban Sülo da koskoca fikir deryasında minicik bir kum tanesi gibidir. Nerde kitaba harcanan mürekkep, nerde bir virgülün ederi??? Çekmediği fikir sancılarından dolayı Üstat'ın oklarını da yiyor. Cüce ve herkül sözcükleriyle de aynı tezat vurgulanmış. "Sirk" de fena durmamış hani!

"Gözyaşı ve ılık vatanında sen,
Hüzün bahçesinin şen bülbülüsün!
Büzülmüş susarken mahzun hakikat,
Davuldan ziyade gümbürtülüsün!"

Yas mahallinde sükûnet gerek, ama bizimki açtığı onca belaya rağmen, herkes mağdur olmuşken mutlu ve mesut yaşamaktadır. Ne demiş atalarımız: "Boş teneke çok ses çıkarır." Gerçekleri susturup anca kendisi konuşmayı bilmiştir. Yıllar yılı hem ülkeyi hem milleti uyutmuştur sahte "çiftçi dostluğu" ile. E memleket de çiftçiliğe dayanınca...

"Teokratik rejim olmaz deyip de,
Peşinden Müslüman görüntülüsün!"

Yukarıda da değindiğimiz gibi çıkarına uygun gelince herkesten dindar olurken, işine gelmeyince de örtülülere güney hicret yolunu göstermekten geri kalmamıştır.

"Kolera, vergiler, zamlar, enflasyon;
Bir felaketsin ki, binbir türlülsün!"

Liderlik yaptığı dönemlerdeki çeşitli sorunlara değinmiş Üstat. Kendisi, sebep olduğu belalardan da beterdir maalesef...

"Gelirsiz, giderli bütçelerinle,
Her yıl, milyar milyar köpürtülüsün!"

Her ne kadar bir dönem ekonomide büyüme sağlanmışsa da, ardından çok büyük bir borçlanmaya ve gerilemeye sürüklemiştir ülkemizi. Bu borçları Üstad "milyar milyar" olarak miktarlanmış. Kazanç yok ama kayıp çok yani...

"Okka okka vicdan satın alırsın;

Topuzu altından oy baskülüsün!
Bir gökdelen sanır seni gören göz;
Bilmez ki, temelden çöküntülüsün!”

Çeşitli vaatlerle halkı kandırıp iktidara gelmiş, çoğunluk hangi görüşteyse onu savunmuş bir siyasi. Vicdanları kullanarak, parayla pulla başa geçmiş bir lider... O heybetli cüssesinin altında ise fikir fakiri, beceriksiz, temelsiz bir adam yatar.

“Büyük Kongre, dikiş tutturduğun yer;
Meclise gelince söküntülüsün!”

Başarayı tadabildiği tek yer kendi partisidir. Zira onun kadar yeteneklisi yoktur. Kendi yandaşları içinde birinci de olsa iş halka hizmet etmeye, milletin çıkarlarına eğilmeye gelince sınıfta kalır. “Söküntülü” sözcüğüyle de belki birgün bütün pisliklerinin çorap söküğü gibi ardı arkasına açığa çıkacağını anlatmak istemiştir Büyük Üstat. Nitekim haksız da sayılmaz. Kaç kişi artık Süleyman Demirel diyince “iyi adamdı.” diyor ki???

“Bağlısın hak bilmez yeminlilere;
Hakkı bilenlerden çözüntülüsün!”

Yine mason biraderlerine gönderme yapmış, sanki ülkeyi mahvetmek için milli çıkarlara zıt bir yemin ettiğini anlatmıştır Üstat (Tam tersi olması gerekirken). Söz konusu gerçek “hakk” olduğunda ise sökülür, parçalanır, dökülür; yani sınıfta kalır.

“Üç buçuk mebusa kaldı diye fark,
Kim bilir, ne kadar üzüntülüsün.”
Millet gökten adam dilensin, dursun
Ümit fakirinin baş keşkülüsün!”

Millet, girdiği çıkmazdan kendini kurtaracak birini beklerken aslında onda umuda dair hiçbir iz kalmamıştır. Fakir halkın fakir çanağına dönmüştür. Yani kendisi aslında bizzat

fakirliğin, YOKluğun sembolüdür: inancın, vicdanın, umudun yokluğu/tokludur ondaki.

“Kuzum senin neren Anadolludur?
Türk’e Amerikan püskürtülüsün!”

Halka karşı milliyetçi geçinse de icraatları hatta icraatsızlıkları onun bir Amerikan uşağından başka bir şey olmadığını kanıtlar. “Püskürtü” sözcüğüyle Üstad adeta kaçılması gereken, başa musallat olan bir bela gibi düşünmüştür -ki doğru da yapmıştır ❌ “Çiftçinin dostu” kandırmacası aslında bir Amerikan maşalıdır.

“Farkın şu ki, eski Başbakanlardan,
Sen o belâların son püskülüsün!”

Bugüne kadar ülke bir türlü hak ettiği lidere kavuşamamış, herkesin elinde oradan oraya sürüklenmiştir halk. Ancak Demirel bunları da aratacak niteliktedir. “Son püskül”le belki de bu gidişe artık bir “DUR!” deneceğini ima etmiştir.

Genel bir değerlendirme yapacak olursak: Üstad pek çok vicdan sahibi gibi haksız kazancın her türlüüne –para da, makam da- karşı çıkıyor. Demirel yıllarca koskoca bir milletin başında haksız yere başbakanlık koltuğunda oturmuştur. Ülkenin, maddiyatını da, maneviyatını da bozmaya çalışmıştır. Özellikle İsrail’le olan bağlantısı, bir milleti yıllarca yönettiği düşünülünce ürkütücü bir durumdur. Bu kadar zararla çıktığımızı şükretmek lazım belki de...

Malûmunuz; Demirel’in en ilginç ve trajikomik yani dengesiz söylemleridir. Zaten bir fikir zemini, çilesi, düşünce sancısı asla olmamıştır, ona şüphe yok. Ancak bu kadar da uçlarda gezinmesi hayli gariptir. Kah hocalardan daha dindar, kah vicdansız ateistlerden daha imansız, kah en azılı komünistten daha bölücü olabilmiş; bunu ifşa etmekten de zerre kadar utanç duymamıştır. Demirel işte, naparsın???? Ne yüzde 99’u Müslüman olan bu milletin dinine, ne de çok büyük bir çoğunluğu

devletine sadık olan insanların milliyet aşkına saygı duymuştur. En acısı da budur aslında. Bu adam yıllarca göz boyayarak iktidar ve en sonunda arkasındaki büyük destekler sayesinde reis-i cumhur olmuştur. Bu da içiyle dışının tezatlığını gösteriyor zaten: İçi bomboş, ülküsüz, mefkuresiz; dışı oy dolu, makam dolu...

SÜLEYMAN DEMİREL' DEN İNCİLER

*Türban özgürlük falan değildir. Bu gericiliktir. Orası üniversite, oranın kuralları var. Danıştay, Anayasa Mahkemesi karar vermiş. İlle başı bağlı okumak istiyorsan, başı bağlı olarak okunabilen yerler var, oraya git. Arabistan'da falan öyle yerler vardır, oraya gidin. Orada okuyun.

**Bana, "Milliyetçiler de adam öldürüyor" dedirtemezsiniz.

***Bulut buluttur, bulutun akı da buluttur garası da, binaaneleyh, üzerine gonuşmaya değmez.
(Sayın Demirel, Yıldırım Akbulut için ne düşünüyorsunuz? diye soran gazeteciye)

****Çankaya'nın şişmanı (Turgut Özal için)

*****Çorum'u bırakın, Fatsa'ya bak (Çorum olayları hakkında düşüncülerini soran gazeteciye cevabı)

SAYGILARIMLA

niltuna

Siyah Pelerinli Adam (Eser

İncelemesi)

SİYAH PELERİNLİ ADAM

I – Üstadda Tiyatro

Üstad, tiyatroyu, sanat keşifleri içinde en büyüğü olarak görür. Bizler, Üstad'ın herhangi bir piyesine –ister inceleme, ister seyir maksatlı olsun- başlamadan evvel, onun tiyatro sanatındaki gayesi, yükselttiği sanat mimarisinin erişmesini istediği fikir zirvelerinin kıymet hükümleri üzerinde fikir sahibi olursak, eserin keyfiyetini görebilme, onu kemiyet sürüsü içinden çıkarıp billurlaştırabilme, yani asıl görülmeye, bilinmeye, üzerinde alaka ile durulmaya şayan noktaları ayırt etme işinde daha yetkin oluruz.

Üstadın tiyatro üzerine yapmış olduğu mülahazalara baktığımızda, onun tiyatroda, varoluşun temel taşlarını, ana sütunlarını, insanın ruh cephesine dair mâverâî mevzuları zaman ve mekan çerçevesi içinde işlediğini görebiliriz.

II – Tiyatro ve Sanat

Sanat dalları içinde tiyatronun önemini tam manasıyla görebilmek için, evvela sanat, ardından tiyatro sanatı üzerinde birtakım fikirlere sahip olmalıyız. Bu fikirler, bizi sanat ile fikir arasındaki o tılsımlı bağa götürecektir, o bağı takip ederek de, gerçek sanatkarın fikir planındaki azametini göreceğiz.

Sanat... Dünya üzerinde hayat sürmeye başlayan ilk insanlardan beri düşünüş ve işleniş müşkülü olmuş, son insana kadar da üzerinde düşünülüp muhtelif şekillerde işlenmeye devam edilecek olan, türlü kıymet hükümlerine dayandırılmış, kimi zaman asıl gayesini heceleyemeyen kuru akılcı elinde şuur bulandırıcı bir mâverâ hilesi, kimi zaman İslam mesnedinden nasipsiz ruhçu elinde bir metafizik bulamaç haline gelmiş, bütün bunlara rağmen ötelere uzanan köklerinden emdiği şevk, tazelik ve esrar güçleriyle sırrını korumuş, cevherini mahfuz

tutmuş, kudret ve cazibesini arttırmış, masalarda beyaz atlı prensini derin bir sabırla bekleyen prenses gibi, asıl fetteanını beklemiş bir ufuk...

Sanattaki bu cazibe, bu solmayan esrar, bu tazelik kudretini nerden alır? Bir eser karşısında, beynimize masaj yapılmıyormuşçasına zihnimizi şevklendiren, madde planında tekdüzeleşen, durgunlaşp kokuşan şuurumuzu dalgalandırıp coşturan, sezgi denilen o içinden ateş değil de sis yayılan asıl idrak meşalesini yakan güç...

Belli ki bu gücün tarifini yapmak bile, başlı başına bir sanat meselesidir...

Biz, onun ana hatlarıyla, incelememizle alakalı olan tiyatro şubesi üzerinde yoğunlaşalım.

Mahrumiyetten malikiyete; mahrumiyetin beslediği malikiyet istidadıyla geçme cehti... İnsanın, fâni ömrüyle ebediyete; müşahhas mevcudiyeti, yani bedeniyle, mücerret hakikatine, yani ruha; hudutlu ve kısıtlı idrak melekesi, yani aklıyla, bilinmeze, nâmütenahiye, mâverâyâ yol veren geçit... Mutlak (var) olan Allah'ın, varlık esrarı ummanından bir damlacığını taşıyan insanın, o damlacığın bereket ve kudretiyle, mutlak (var)a yol alma istidadı...Bence sanat budur ve varoluş hakikatine bedahetle sarılı her mümin bir sanatkardır.

Sanatın belli başlı çizgilerini gösterdikten sonra, tiyatronun ehemmiyetinin ve gücünün rengini tam kıvamıyla verebilmesi için, tiyatro sanatını ele alalım.

Sanat için (yok)tan (var)a, yani maddeden ruha bir açılım, bir geçit, bir köprü demiştik. (yok)ta (var)ı temsil yoluyla sezdirmek, ya mücerredin müşahhaslaşması veyahut da müşahhasın mücerretleşmesi metotlarıyla mümkün olabilir. Müşahhas ve mücerret arasındaki bu bağın en mahrem ve en tesirli şekli, sanat dalları içinde en canlı olarak tiyatroda tebellür edebilir. Şiir, hisleştirdiği fikir, fikirleştirdiği his mefhumları ile, hakikatin mahrem, gizli, efsunlu bir

takipçisi; onu gölgesinden daha yakın bir şekilde takip eden kemiksiz ve etsiz dedektif... Roman, onu her zaviyesiyle, her uzvuyla tetkik etme işi; yani dedektifin sezdirdiğini enseleme, sorgulama, teferruat ve nüans dehlizleri içinde teşhir etme memuru... Tiyatro ise, hadise ve meselelerin en belli başlı yönlerinin açığa çıktığı, hesabın ve hükmün en kati şekliyle billurlaştığı yer...Hafiye olan şair, sorgucu olan romancıdan sonra, hakim olan tiyatro muharriridir. O zaman, şu hükme varmamız için hiç bir engel kalmaz: kısıtlı ve hudutlu imkanlarıyla insanın, sonsuz ve hudutsuz olanı fikretme, tasavvur etme ve nâmütehaniye erişme cehdlerini mümkün kılacak tek vasıta sanat; sanat içinde bu çerçeveye en yakın dal, yani mücerredin müşahhaslaşma, fikrin aksiyonlaşma kuvvetlerinin en tesirli, en büyük cephesi tiyatrodur. İnsan fıtratının mümkünat dairesi ve istidad cephelerinden sanatın gayesine; sanatın gayesinden de tiyatronun ehemmiyetine dikkat çektik. Bütün bunlar, düşündükçe derinleşecek, genişleyecek, tetkik ettikçe cevherlerini cömertçe sunacak mefhumlardır.

İşte, tiyatro bu kadar ehemmiyetli bir sanat dalı olunca, gayesi bir cemiyetin fikir, ruh ve aksiyon mayalarını hakikat ölçüleriyle yoğurmak olan fikir adamı için, fikrini ifadede en dokunaklı saha, tiyatro olur. O, bütün insanlığı kuşatan fikir örgüsünü, sanat dalları içinde en eksiksiz olarak tiyatroda billurlaştırabilir. Allah'ın, başsız ve sonsuz zaman akışı içinde, insanları, adına ömür dediğimiz bir zaman diliminde (var) edip, adına dünya dediğimiz bir mekanda, bir hudut içinde yaşatmasındaki esrar kasırgasından bir meltemcik şeklinde, tiyatrocunun adına (perde) dediğimiz bir zaman ve adına (sahne) dediğimiz birer mekan ölçüleri dairesinde, hadise ve meseleleri üzerinde kendi kıymet ve hakikat ölçüleriyle bir alem oluşturup kendi kıymet hükümlerini teşhir edebilir...

III – Piyas Etrafında

Bir ruhun muvazene sarsıntısı, aklın kifayetsizliği, şeytanın oyunları ile birlikte alevlenen ve her daim insanı saptırma

gayretindeki nefsin hamleleri ve imanın kudreti... Bu piyes için net olarak; nefis ve iman arasında gidip gelen, nefis eliyle baltalanan ve iman gücüyle doğrulan bir insanın şahsında bütün beşeriyeti ihata eden bir "cihatlar manzumesi" diyebiliriz. İnsan ki, en büyük savaşı nefesine ve nefisini her an eline alıp kendi peşinden sürüklemek isteyen şeytana karşıdır. Ve bu savaş zihinde, fikirde, ruhta başlayan ve kuvvetini imandan alan bir direniş ile zafere ulaşabilecektir...

Kahraman, Şair'dir... Üstad, gayesine sadakati icabı, nefsin bütün cihetlerini göstermek istediği için, Şair tipinde, nefsin bütün taarruz cephelelerini, sanatkârane bir şekilde tanzim etmiştir. Nefsin amansızlığı ve olanca saldırıları karşısında Şair, nefis muhasebesinden yoksun olan ve nefsin dürtüşleri ile birlikte kendini nefis eline bırakan bir insanın tam zıt zipi olarak, nefsin baskıları karşısında üstün idrakini harekete geçiren (şiir üstün idrak ise, şair de o üstün idrake sahip olan kişidir, ki bu yüzden piyeste herhangi bir insan değil, kendini ve kainatı didikleyen bir şair tipi karşımıza çıkar. Üstadın karakter seçimine dair yapılacak tahliller, bu noktada büyük önem taşımaktadır) bir insan prototipidir. İnsana, nefsinden gelebilecek her hamleye karşı tavizkardır. Şair, nefesine karşı evvela (akıl) ile karşı koymaya gayret eder. Onun her hamlesini, boynuna doğru gelen bir kılıç darbesini kalkanıyla karşılamayıp düşmanını püskürtmeye gayret eden bir savaşçı gibi, şeytanın akli metotlar, söz ve mantık oyunları ile karşı koymaya çabalar. Ama sadece kalkanla, yani kılıçsız kazanmak muhal olduğuna göre, (iman)dan yoksun bir akli sistemin de nefis karşısında muvaffakiyete ermesi, nefsin bozduğu ruh muvazenesini tekrar oluşturmaya çalışması, insan fıtratının nefse mütemayil olduğu hakikatiyle, nafile üstü nafiledir.

Derinliği ve mâna buudu nâmütenahiye uzanan mücerredin, zaman mekan buutları da aynı şekilde nâmütenahi bir alana yayılır. Tiyatro muharriri ise, sanatkarlığını konuşurarak bu zaman sonsuzluğunu bir kaç perde sayısına, mekan çeşitliliğini ise (sahne) ve (dekor) denilen tiyatronun temaşa cephelelerine indirgeyerek, zaman, mekan, hadise ve kahramanların en

belirgin, en çarpıcı ve konunun fikir örgüsüne etkide en tesirli yönleri ve cepheleriyle işler. Üstadın bu piyesinde, insanın nefis mücadelesini, şeytanın ruh mimarisini temelinden sarsarak imanını yıkmaya çalıştığı insana karşı kullandığı metot ve silahların terkibine, işlenişine bir göz atmalıyız. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, tiyatro eserinin, hele hele belli başlı bir fikri idrak ettirme gayesindeki bir tiyatro eserinin, mücerredi müşahhaslaştırma cephesi çok güçlü, eksiksiz ve yetkin olmalıdır. İşte, tiyatronun bu niteliğine istinaden, Üstadın şeytan-ruh-iman üçgeninde seyir eden bu piyesinde, nefsin imana kast eden bütün taarruz güçleri, usta ve kat'i bir müşahhaslaştırma ve aksiyonlaştırma metoduyla işlemiştir. Dava, imana kast eden şeytanın gücünü ve oyunlarını en net ve en çarpıcı şekliyle ortaya çıkarıp, nefis muhasebesinin çetinliğini; ruh muvazenesinin hassaslığını ve gerçek kurtuluş için imana sarılışın zaruret ve ehemmiyetini ayan-beyan ortaya çıkarmak olduğu için, şeytanın bütün oyunlarını, insan fıtratının tavizkarlık ve acizliğini, bir ressamın tablo önündeki hassasiyetine denk bir şekilde işlenmesi zarureti doğar. İşte, tiyatrodaki fikri telkin etmedeki bu zaruretleri noktalardan sonra, Üstadın başta kadın olmak üzere, diğer mefhumları işleyişindeki mahrem ve açık noktaları gösterme amacı kendiliğinden ortaya çıkar.

Taşıdığı hususiyetler, hassasiyetler, tavizler, temayüller, eksiklikler, zenginlikler, istidadlar ve gafletlerle tam bir insan prototipi olan Şair, aynı şekilde şeytanın bütün cephelerini kendinde toplayan Siyah Pelerinli Adam'ın bütün oyunlarına muhattap olur, amansız bir nefis mücadelesinin içine girer. Nefs, bütün şubeleriyle üzerine hücum etmeye başladığında, evvela (akıl) ile kendini müdafaa eder, bu gayret nafile olur, imandan mahrum aklın kifayetsizliği kendini ifşa eder. Ardından, sallantılar ve çalkantılar içinde gidip gelen ruh muvazenesinin, ancak bedahet hissiyle temin edilebilecek bir imanla refaha erebileceğini idrak ederek, nefsinin bu şekilde bertaraf etmeye gayret eder.

IV – Kahramanlar Etrafında

Siyah Pelerinli Adam:

Nefs, bir ordu ise, onun komutanı Siyah Pelerinli Adam'dır. En belirgin vasfı, nefsi, bir bütün halinde, bütün şubeleriyle kendinde toplayışı, onun ruh ve fikir planlarındaki sözcülüğünü yapışı ve nefsin yekûnunu kendinde heykelleştiriyor oluşu...

Gayesi, Şair'in maddi plandaki mahrumiyetini ortaya çıkarmak, malikiyet ihtirasını ateşlemek, biraz sonra gireceği kılıklar karşısında Şair'in müdafaa cephelerini kısırlaştırmak, maddi planda benliğinde açtığı mahrumiyet oyuğuna enaniyet ve hodbinlik mihraklarıyla, hakimiyet ihtirası ve haz şehvetiyle doldurmaktır. Gayesini, bir başka şekilde, şu şekilde hülasalandırmak da mümkündür: Şair'in benliğindeki o insiyaki mahrumiyet ve muhtaçlık fidelerini ihtiras çeşmesinden sulamak, bu mahrumiyet ve muhtaçlık ihtiyaçlarını temin etmede nefse uymanın zaruret ve kaçınılmazlığını ispat etmek...

Kadın:

Şeytanın, ruh muvazensini bozmaya çalıştığı erkek karşısında, konuşlandığı en tesirli silahlardan biri... Çünkü nefis, selim aklın kaybolduğu bir sahaya yayılabılır ancak; dolayısıyla iffet, iman, ar ve sır örtülerinden yoksun, cinsiyetinin fitri ve insiyaki çıplaklığıyla güdümlü bir kadın, erkeğin önce hadise ve meseleler karşısındaki ihtiyat, karar ve seçim pazısını eritir, vakıalar ve meseleler üzerinde (doğru)ya bedahet hissiyle bağlı imanı sinsice kemirir; kanına bir zehir gibi yayıldığı erkeği iptidai bir haz uçurumuna sürükler.

Piyeste, şairin fakir pansiyon odasındaki dağınık yatağında birdenbire beliren (kadın) tipi, işte tastamam bu vasıflardadır.

Tiyatro sanatının işleyişi üzerine yapmış olduğumuz değerlendirmelerde de üzerinde durduğumuz gibi, hem tiyatrodaki mücerredin çarpıcı ve net şekliyle müşahhaslaşma zorunluluğuna, hem de (kadın) mefhumunun nefis planındaki tesirini çarpıcı bir şekilde ifşa etmek nâmına, Üstad, (kadın)

tipini mahremiyet perdesini aralayarak, (mahremiyet perdesini aralayıcı) bir şekilde işlemiştir.

Şair, kanına bir zehir gibi yayılıp, şuurunu darmadağın eden bu ihtiras kumkuması karşısında biçare düşer. Burada şeytan, hazzı Şair'in genzine değdirip çekerek ondaki ihtiras açlığını beslerken, asıl gayesini (Kadın) kılığında şu sözlerle ifade eder: "Benden başka her şey vehim... Bunu söyle bana!" "Söyle, aptal, benim hakikatim mi, onun vehmi mi?" "Bütün kainat, bütün malikiyetler bir tarafa, ben bir tarafa... Böyle mi, değil mi?"

Kanbur:

Ruh muvazenesi dediğimiz iman temeline ilk darbeyi indiren (kadın)dan sonra, ikinci, belki de birinciden daha güçlü bir silahla çıkar ortaya şeytan... Para ile... Fakir ve maddi planda mahrumiyet dolu bir hayat sürmekte olan Şair, bir anda, suda köpük gibi kaybolan (kadın)dan sonra onu karşısında bulur. Vadettiği şey: para... Ona mukabil istediği ise, iman... Kanbur, evvela maddi âlem (dünya)nın malikiyet ve hakimiyet esaslarını kendine dayandırır. Bir yandan her şeyin mihrağına (madde)yi yerleştirerek, paranın azametini ve gücünü ispat etmeye gayret ederken, diğer yandan maddi planda şairin mahrumiyetini ortaya çıkarmaya çalışarak onu kendi av yatağına oturtmak amacı güder. Şairin, maddi planda derinleşen mahrumiyet çukuruna, kendi yalan malikiyet suyunu doldurmak ister... Para ve maddi güç ile... Şair, git gide derinleşen mahrumiyeti, harareti ortaya çıkan muhtaçlığı ve muvazene ısdırapları içinde çırpınırken, bu zorlu hal içinde, asıl hakikati, yani mahrumiyetini malikiyete dönüştürecek o ilahi tılsımı sezer... Tıpkı ölüm döşeğinde, ızdırap halindeki bir ihtiyarın, etrafında miras telaşından buruşan yüzleriyle kendini izleyen insanların önünde, öbür dünyadaki rahatlık ve asıl zenginliği sezmesi gibi... Şair'in şu sözleri bu vaziyeti çerçevesiyor: "Şeytan, uzaklaş benden! Zaafımı mıncıkladığın her noktamda bir hisar yükseltiyorsun!" Bu, ortasında hakikatin ışıldadığı ölçüden sonra, Kanbur eriyip gider, yerini vehime, yani

iskelete bırakır.

İskelet:

Şeytan bu kez İskelet kılığında, Şair'in en derin, günübürlük hadiselerin üzerini ancak jelatin gibi bir kabukla örtebildiği asıl yarasına dokunup, onu tekrar kanatıp, üzerine vesvese tuzunu basıp acısını arttırarak son hamlesini yapar. Şeytan, (kadın) ile uyuşturamadığı, (para) ile alamadığı ruhunu, şimdi en hassas noktasından, topyekun yerle bir etmek, iman mesnedinin bedahet inancını kırmak için vehimlerle saldırır. Şairin karşısında, İskelet vardır...

İskelet'in vehim yayı ile gerip attığı ilk ok, lisan, yani kelime, yani mâverâyı arayan, meçhulü kurcalayan (insan)ın, bu mücerret duraklara yol alma vasıtaları... İskelet, bunların kifayetsizliklerini, zayıflıklarını Şair'in yüzüne şu sözlerle çarpar: "Bir yazında, ahmakça çözmeğe çalıştığın bu sır, en korkunç bir deli saçmasından, en girift bir ilim nazariyesine kadar, bütün kelime terkiplerinin, evvelden malum, önceden mevcut, hudutlu, dışına çıkılması imkansız şeyler olduğunu belli etmedi mi sana?"

İskelet, mevcut, maddi vasıtlarla, mücerret hakikate ulaşmanın muhal olduğunu ispat etmeye gayret ediyor.

İkinci ok, mekandır. Mekandan kasıt, maddi alem ve eşyadır. İskelet, akli bir metotla, eşyanın iç yüzünün görülemeyeceğini, maddi delillerle göstermeye çalışır. İnsandaki fikir burgularının en korkuncu olan eşya muammasını eşeler... Şairden, meçhulle alakasını kesmesini, maveraya koşan ayaklarını durdurmasını, gaibi didikleyen istidadını köreltesini telkin eder.

Üçüncü ok, (zaman)dır. İskelet, (zaman) bilmeçesini bir cinnet bestesi, deli bağırışı, canı haykırışı, canavar çığlığı şeklinde, muhaller kumkuması şeklinde Şair'in yüzüne çarpar. Akıp giden, her şeyi yutan, takip edilemeyen, durdurulup müşahede edilemeyen korkunç zaman helezonlarını, birer ateş çemberi gibi apaçık şekilde ortaya çıkarır.

Şeytan, vehmi simgeleyen iskelet kılığında, vehim ve sabit fikirlerle Şair'in iman direğine en keskin baltalarını indiriyorken, şair, ısıdırıp ve cinnet halinde, içine düştüğü muhaller heyulasında çırpınırken, ruhunda derinleşen mahrumiyet sayesinde asıl malikiyete, yani Allah'a sarılır. İskelet ile Şair arasındaki şu diyalog, her şeyi ne güzel çerçeveleyiyor:

İskelet – Ve gözlerin patladı, gözbebeklerinden birkaç tanbesi, kurutma kağıdının üstüne düşmüş bir damla mürekkep gibi yayıldı, kendini boşluğa fırlatmak, tepesi aşağı ışık süratiyle düşmek için, dünyanın balkona benzer bir yerini aradın, durdun. Peki, peki, ya bu yokluktan, kayıclıktan, dağılıştan seni tam varlığa, sabitliğe, yekpareliğe kim ve ne; nasıl çıkardı?

Şair – Allah!!! Her şey o tarzda yok oldu ki, yalnız o kaldı!...

Bu, hararetinden her noktayı kavuracak ölçüyü duyan İskelet, hemen taarruz rotasını enaniyet ve hodbinliğe çevirir, ruhunun temel direğini deviremediği Şair'in burnuna, hakimiyet, ün ve (hiç)lik tütsülerini koklatmaya çalışır. Bütün girift bilmeceler, esrarlı meçhullüklerin çetinliği ve ısıdırabına karşı, Şair'i (hiç)liğin rehabetine davet eder. Yani, Şairin, kaza kaza dipsizleştirdiği mahrumiyetini (madde) ile dolduramayacağını anlayınca, bu sefer üzerini, ağaç dallarıyla örter gibi, (hiç)likle kapamaya çalışır: "Kendini, hiç ölmeyecekmiş gibi bir teselliye kavuşturmayı... Ölünce de içinde yokluğun bile bahsi geçmeyen bir yokluğa, o büyük rahata kavuşmayı, hiç ölüm korkusu çekmemegi; yani hiç ölmemeği..."

Şair, bunu da reddeder. Bunun üzerine İskelet, saldırı rotasını ve vaat heybesini gene değiştirir: "İstemiyor musun?... Sokakta, en önde borazancıları ve trampetçileri, zamanı şimşekten ses murabbaları içinde çerçeveleye çerçeveleye, rap, rap, rap, askeri kıtalar geçerken, sümüklü mahalle çocuklarının bile duyduğu nizam heyecanına yabancı mısınız? Bu nizam, bütün bir vatan boyunca ipek bir halı gibi, şahane

benliğinin ayakları altına sermeği istemiyor musun?

Şair, kuvvetini aldığı ve sıkı sıkıya sarıldığı imanı ile, şöyle cevap verir; “Hokkabaz; fanilik oyununun taklacısı, hiçliğin cambazı!... İstemiyorum, istemiyorum! Allah’a sığındım senden...

V – Netice

Piyenin vardığı bu noktada, nefis, ruh ve iman üçgeninde hayati derecede önemli bir sırrı billurlaştırıp idrak etme saadetine eriyoruz. Şeytan, şairin benliği üzerinde bütün bir tahakküm kurmak için, nefis ile benliğin mahrumiyet ve açlığını, kendi zaruret ve cazibesini arttırmak için, sürekli olarak derinleştiriyor, arttırıyor... Şair, mahrumiyet ve açlığı arttıkça, o mahrumiyet ve açlığı malikiyet ve sahici tokluğa eriştirecek hakiki kudrete, hakiki güce git gide daha fazla susuyor, onu daha büyük bir vecdle arıyor... Burada, nefsten imana uzanan o esrarlı bağı heceleyebilme fırsatını buluyoruz.

“Sen bana hiçbir şey veremezsin!... Ben Allah’ı, tokluğumun değil, açlığımın şiddetinden buldum! Senin kalayladığın her kabın altında hiçlik var; hiçlik... Kemiyet, köpük, cila, hudut... Ben sonsuzu istiyorum!... Ben doymuyorum!... Açım!... Onun için mahrumum... Mahrum olduğum için malikim... Ben ölmek istiyorum!... Devletim, tek şarkının, ahengin, mısranın içinde... Sen bana istediğimi veremezsin!... Sen kuvvetin değil, acizin sultanısın... Sen Allah’ın oyuncuğısın... Bana, zamanın şeridini kusan motor lazım, oyuncak değil...”

Şairin, vehim ve sabit fikir elçisi İskelet’e son darbeyi indirip, darbeleriyle düştüğü yerden bir hışımda kalkarak, eline aldığı Kuran’ı Kerim’den aldığı güç ile, şahadet parmağını göğsüne cihangirvari bir edayla uzatıp, karşısında diz üstü çökmüş küfrün titrek boynuna hakikatin son kılıç darbesini indirmesi gibi, son sözleri şöyledir; “Ölen ninemin yastığı altında bulduğum miras!!! Tükenmeyeceksin!!!

Piyenin vardığı bu noktanın, arkasından gelecek çok büyük bir

eserin ön ayağını oluşturacak mahiyette olduğu muhakkak... Ruh-
iman-nefs üçgeninde, benliğin, nefsi eğerek ruhî muvazenesini
temin ettiği bu noktadan sonra, iman hisarı yükseltilebilir...
Bizim incelememiz ise, Üstadın piyesiyle birlikte, burada sona
eriyor...

Üstad Sınıfı / Cihat

Arka Plandaki Necip Fazıl

ARKA PLANDAKİ NECİP FAZIL

Ortamektep'te Türkçe öğretmenlerimiz "İlla Varlık Yayınları"
tavsiye ederken "sıradışı" yahut "aykırı" neşriyat daha bir
dikkat çekiyordu henüz pırıldamaya başlayan beyin
hücrelerinde.

Necip Fazıl Kısakürek'i önce "0 ki 0 Yüzden Varız"la tanıdım.
1990'lı yılların yayınlarını düşünürseniz baskı ve dizgisi
oldukça kötü. Zaten estetik aramadığımız 0 neşriyatta
formaları da bıçakla keserek sahifeler haline getirirdik.
Kilis'e konferansa çağırdık. Geldi Üstad. (1963)

Önce nikâh salonu, sonra turistik lokanta olan yerde verdiği
konferansta; aydın katsayısı yüksek olan kentte sahte
kahramanlar, cüceler, devrim yobazları biçimindeki
tespitleriyle düşündürdü; "ulu hakan" yahut "büyük vatan
dostu" tiplerini alkışa boğuldu. Merak uyandırdı zihinlerde.
Bir öğrenci olarak ziyaretime gittim, İstanbul'da. Daha sonra
da bağlantım sürdü. Sürekli ve istikrarlı yayımlanamayan Büyük
Doğu ve kitapları satır satır okunuyordu. Milli Türk Talebe
Birliği'ni hep kendi evinden daha fazla önemsendi. Hiç parası
olmadı. Para ayağının kiriydi. Ancak onsuz da yapılmıyordu.

Müdevimi olduğu İstanbul Lokantasında (Sirkeci) yemek

ücretinden fazla bahşış verdiğine şahit olmuşumdur. Sırtında yeni alınmış, “buharı üzerinde” henüz ütü izi bile kaybolmamış bir elbise görmedim. Eskimez eskilerini, klasiklerini sırtına geçiriyordu. Avrupai bir tarzı vardı giyimde. Özellikle de fuları, ayakkabısı ve kalemi.

Her hafta evine giderdim, bir grup arkadaşım ile. Bizleri ikramsız hiç göndermemiştir. Yemekleri ise “uşak”ı servis yapardı. Fransız marka çatal – kaşıkların yanındaki tabaklara. Bir hata yaptığında ise “ahmak” demesi bizi güldürürdü.

Erzurum’da Devlet Hastanesi bahçesinde beklerken bir de baktım (1969) önümde duran minibüsün sürücü mahallinde Üstad oturuyor. Kendinden önce gördüm. İndi. ilk sözü yine “ahmak” oldu. Trabzon’a konferansa gitmiş. Sonrasında bir taksiyle Gümüşhane’ye doğru yola çıkmışlar. Aracın lastiği patlamış. Stepne de olmayınca Üstad hem bu taksiyi tutanlara, hem sahibine çifte kavrulmuş “ahmaklık yapıştırdı, durdu. Yoldan geçen Erzurum minibüsüne de bindirilerek uğurlanmış.

Prof. Şaban Karataş’a gittik birlikte. Duyurusuz bir konferans tertitledik aynı gün. Salon miting alanı gibiydi. Erzurum’un tek konferans salonu Halk Eğitimiydi. Geldiği kulaktan kulağa duyulunca, hemen dolmuş, hastalar bile yatak yorgan oraya gelmişti.

Erzurum’un valisinden, rektörüne, yöneticilerinden işadamlarına, gençlerine kadar herkes hem güldü, hem düşündü, hem alkışladı. MTTB nasıl Necip Fazıl’ın eviyse, Üstad’a göre muhafazakâr devlet yöneticileri de Büyük Doğru Mektebi’nin öğrencileriydi. Böyle bir itirafa başta Rektör Kemal Bıyıkoğlu alkış tuttu, Prof. Lütfi Ülkümen o yaşına rağmen ellerini avuç içi morarana kadar birbirine vurdu.

MTTB’de “nasıl bir gençlik” konferansı veriyordu. Kağıttan okuyordu. Ancak daha kelimesini bile tamamlayamadan 68 gençliğinin alkışı ve tezahüratının ardı arkası kesilmiyordu. Önce biraz tahammül gösterdi, ardından Mehmet Akif in “... ne söylersen alkışlanacak... şak şak şak’ını hatırlatırcasına;

kızdığını yine “ahmaklar” diyerek karşıladı. Ancak gençler bunu da alkışlayınca gülmekten kendini alamadı.

Üstad'ın kimseye “Üstad” dediği duyulmamıştır. Ancak ben yaşadım. Ord. Prof. Dr. eski İstanbul Valisi Fahrettin Kerim Gökay'ın vakfıyla bir kira işimiz olacaktı. Bahsettim. Hemen bir kart yazdı “Üstad” diye başlayarak. Büyük Doğu Mektebi'nin temsilcilerinden birine alâka istiyordu. Bunu görünce kiralamayı değil, söz konusu kartı saklamayı tercih ettim. Halâ arşivimde. Hem de el yazısıyla imzalanmış.

Gedikpaşa'daki Büyük Doğu Kulübü'nde hergün toplanır, gündemi değerlendirir, görüşlerimizi alırdı.

Son günlerinde yeniden dirilmekle eş anlamlı “ölümü” merak ediyordu.

Vefat ederken de “demek böyle ölünyormuş” sözleriyle arayışını noktalarken her fani gibi “Her canlı ölümü mutlaka tadacaktır.” gerçeğini yaşıyor, bıraktığı Büyük Doğu mirasıyla da ülkeyi ve insanımızı emzirmeyi sürdürüyor.

*Üstat, Kartımı getiren, Büyük Doğu gençliğinden kıymetli bir delikanlıdır. Sizin vakıfla alâkalı bir işi var... Lütuf beklerim. Necip Fazıl

(Mehmet Cemal Çiftçigüzeli – Doğumunun 100. Yılında Necip Fazıl – Kültür Bakanlığı, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Yayınları)

Reis Bey (Eser İncelemesi)

REİS BEY

Üstadın bu eserini en kaba tabirlerle aşk ve akıl

mefhumlarının bir takım hadiselerde kutuplaşması, karşı karşıya gelerek çarpışması ve nihayet vicdan fitiliyle infilak etmesi şeklinde değerlendirebiliriz.

Akıl ve gönül mefhumları arasında en çetin harp stratejileri kadar kesif bir düelloyla örülü bu eserde Üstad, Reis beyi her iki tarafında sadık bir karakteri olarak oluşturmuştur. O, hem merhamet ve hissiyattan muaf, sadece gördüğü ve bildiği üzerinden şaşmaz hükümler veren kuru akılcı, hem de en ince ruh muvazenesine malik, kişi ve hadiselere derin bir his zaviyesinden bakan bir merhamet abidesidir.

Piyes hakkında fikir sahibi olmak için Reisbey'i tanımak elzendir.

Peki, kimdir Reisbey?

Reisbey, hususi bir hayata, bavulu ve kitaplarından başka herhangi bir eşyaya sahip olmayan, ömrü otel odalarında geçmiş numunelik vasıflarda bir insan, tavizsiz bir kanun tatbikçisidir. Karakteri ve mesleği (hâkimlik) icabı katiyete ve neticeye öyle sevdalıdır ki, bir hadise üzerinde akıl çarkının herhangi bir şekilde müdahaleye uğramasına tahammül edemez, hissi fikirden ayrı ve mutlaka fikir buyruğunda kabul eder.

Kafasında merhameti öldürmüştür. Onun için 'ağızların iğrenç sakızı' yakıştırmasını yapar. Onun açısından merhamet isteği, iradedeki aciziyetin gayriihtiyarî bir aksülamelidir ve merhamet etmek idamlık çapta affedilmeyecek bir suçtur.

İşte şahıs ve hadiselere bakışı kabaca bu vasıflarda olan, 'Kanun, gizli eşyayı bulmaya mahsus bir fal kitabı değildir. Olana, gördüğüne, bildiğine göre hükmeder ' diyecek kadar gözükara bir kanun makinesi olan Reisbey, evinde öldürülüp mücevherleri çalınan bir kadının zanlı olarak sanık sandalyesine oturtulan oğlunun davasına bakar.

Davanın bütün seyri mahkûmun idamını kaçınılmaz olduğu yönünde

gelişir. Çünkü Reisbey'in deyimiyle "annesinin mezardan çıkıp; -beni oğlum öldürdü- diyecek kadar" bütün deliller sözbirliği etmişçesine aleyhinde toplanmıştır. Masumdur, fakat bu masumiyeti ispatlayacak hiçbir somut delile sahip değildir. Kendini savunmak için kullandığı her yol, bir noktadan sonra şu veya bu sebeple akli metotlarla tespit edilemeyecek kadar mücerretleşir, gözden kaybolur, sırf his ve merhamet gözlükleriyle görünebilecek bir vasfa girer. Ama karşısında Reisbey gibi kalp gözünü perçin perçin kuru akıl metotlarıyla kapayan, mahkûmun savunmasını peşinen his istismarı olarak yaftalayan, en tesirli hissi manzaraya bile otopsi yapan bir hekimin metanetiyle bakan bir yargıç olduğundan masumiyetini ispat edemez ve eli mahkûm idam gömleğini giyer...

Yazının başında belirttiğimiz, yani kuru bir akılcı ve merhamet hissinden mümkün mertebe yoksun olan Reisbey'i bir merhamet abidesine, gözyaşı kurnasına çeviren hadise; infazın hemen ardından ölen mahkûmun masum olduğu gerçeğinin anlaşılması ve gerçek katilin yakalanarak suçunu itiraf etmesiyle başlar.

Verdiği idam kararının hatalı olduğunu anlayan Reisbey, kendini amansız bir vicdan azabında, o güne kadar toz kondurmadığı fikir, dünya ve infaz görüşlerini topyekyun muhasebe etme makamında bulur.

Bu olay onu öylesine müteesir kılar ki, hakimliği bırakır, pişmanlık ve vicdan azabıyla paramparça olmuş yüreğini bir parça teselli etmek için, idam ettiği mahkumun zehir kuyusuna düştüğü kumarhaneye atar kendini, oradaki insanlara merhamet ve af hislerini aşlamaya çalışır. Bir zamanlar merhamet için 'ağızların iğrenç sakızı diyen Reisbey, artık ' Affedin! Affı anlayınca kendinizden başka her insanı mazur göreceksiniz' diyecek kadar samimi bir değişikliğe tabii olmuştur.

Gönlü öylesine hassas bir hale gelir ki, alemdeki her fenalıktan kendine bir sorumluluk payı biçer, günah verir gibi af dağıtırken, bir dilenci gibi insanlardan af diler. Artık o,

gönlünü kasıp kavuran merhamet hissini kafasında fikirleştirip, " Başaşağı bir cemiyeti baş yukarı edecek kudret, her tarafın birbirini affetmesindedir." anlayışıyla cemiyet çapında manevi bir af ve merhamet tesisi kurma sevdasına girer.

İşte Üstadın Reisbey adlı eseri, bütün olmazları mümkün kılan, madeni çelik kadar sert bir mizacı, vicdan örsüyle döve döve bir böceğin sırtı kadar yumuşak bir hale gelişini anlatan, kah ruhu okşayan hissi, kah okuyucunun içini ürperten sert aforizmalarıyla, bir bünyeye aşılana hem zehir hem de panzehirin o bünye üzerindeki tesirini gözlemleyen kütüphane çapında bir piyestir...

Üstad Sınıfı / Cihat

Anayasa Taslağı

ANAYASA TASLAĞI

Osman Yüksel merhum, gerek Serdengeçti mecmuasındaki yazıları, gerekse konuşmaları ve eylemleri sebebiyle sık sık mahkemeye verildiğinden, onun savunmasını yapmak S.Arif Emre ağabeye düşer. Sadece o mu? Hüseyin Üzmez'den Malatyalılar davasına, Necip Fazıl'dan Millet partisinin kapatılmasına kadar bir çok davada hakkı savunmak için çaba sarfeder. Bu davalardan biri hayli ilginçtir. Süleyman ağabeyden dinleyelim:

"Malatya davasına büyük bir irticai kalkışma havası verilmiş ve bu vesileyle birçok insan tutuklanmıştı. 'Suikast' kelimesi, devlet başkanlarına yapılan saldırılar için kullanılan bir tabir olduğu halde, Ahmet Yalman'a yapılan saldırı 'Malatya Suikasti' olarak lanse edilmişti. Bu olayla hiç ilişkileri olmadığı halde Osman Yüksel Serdengeçti, Necip

Fazıl Kısakürek, Cevat Rifat Atilhan, Mustafa Bağışlayıcı gibi kişiler de 'irtica lideri' diye tutuklanmışlardı. Bu davanın abartılmasında Demokrat Parti de Halk Partisiyle birlikte hareket etmişti. Ben Osman'ın avukatlığını yapmak üzere Malatya'ya gitmeye hazırlanırken, dava Ankara'ya nakledildi. Sorgu hakimine giderek Osman'ın dosyasını istedim, ki savunmamı hazırlayayım. Dosyayı aldım. O arada 'bir de bu Gizli İrtica Partisi'nin Anayasa taslağı varmış, onu görebilir miyim?' dedim. Hakim Memduh Bey, 'tabi' dedi, çok mühim bir tarihi belgedir. Ben de içimden : 'meğer bizde de ne babayiğitler varmış, Anayasa taslağı bile hazırlamışlar' diyorum. Hakim bey getirince bir de ne göreyim! Bir ilkokul çocuğunun çift çizgili defter yaprağından şöyle gayri muntazam, üçgen şeklinde yırtılmış, neredeyse üçte bir sayfa. Bir toplu iğneyle dosyaya tutturulmuş. Elazığ grubu diye adlandırılan 8 ila 12 yaşlarındaki 7-8 çocuğun yazdığı birkaç cümleden ibaret bir kağıt parçası. Anayasa taslağı denilen şey bu mu! Ne mi yazıyor? Şu:

"Biz kahvehaneye gitmeyeceğiz, sigara içmeyeceğiz, kumar oynamayacağız, anamızın-babamızın ve İslam'ın emirlerine uyacağız."Şimdi çocuklar biraz da aileleri kızıp baskı yaptıkları için bunu yazıp altını imzalamışlar, sonra da unutmuşlar. Malatya davası abartılınca, bu kağıdı bulup Anayasa diye sundular. Tam bir komedi. Ama bu kadar basit ve gayri ciddi bir metni, 'İstiklal Mahkemesi' gibi kurulan mahkemede dört savcı çıktı, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi salonunu dolduran kalabalığa bir Anayasa Taslağı diye takdim etti. Fakat hakim heyeti, bu iddiaları ciddiye almadı. Hüseyin Üzmez, Mustafa Çağıl, İlhan Civelek, Şerif Dursun dışında diğer tutukluları serbest bıraktı. Ama Ahmet Yalman ve ekibi baskı yaparak hakim heyetini değiştirdiler. Yeni heyet 4 kişi dışında serbest bırakılan 30 kişiyi tekrar tutuklattı ve meşhur 4 maddelik Anayasa Taslağını da delil saydı ve bu kişilere-Hüseyin Üzmez'e, yaşı dolayısıyla, idamdan muhavvel 20 sene olmak üzere-toplam 277 sene hüküm giydirildi."

.....
(Umrans/Süleyman A. Emre ile Muhasebe-Abdullah Yıldız)

Püf Noktası (Eser İncelemesi)

PÜF NOKTASI

Eserin "PÜF NOKTASI" Üstad'ın da dediği gibi "Ya ol, ya öl!" mantığında gizli. "OL"amayanların "ÖL"mesi gerektiği tezinden hareketle yazılmış bir eserle karşı karşıyayız.

Cemiyet hayatından, bozuk düzenden, hakkın haklıya verilmemesinden bıkmış, düzene bir türlü ayak uyduramayan şair Recep Kafdağlı'nın olamadığı için ölmeyi tercihi ile başlıyor tiyatro.

Aynı odayı paylaştığı arkadaşları Siret Mesail -ki kendisi "süprüntü" bir gazetede yazarlık yapmaktadır- Ressam ve Müzisyen ile şiddeli görüş ayrılıkları yaşayan şair, aslında Üstad'ın sözcüsü konumunda. Kendisinin beyni zonklarken, bunun zerresini düşünemeyecek hatta anlayamayacak kapasitede insanlarla aynı odada hatta aynı cemiyette yaşamaya mecbur kalmanın acısıyla kıvranıp dururken, çareyi ölmekte buluyor ancak olamadığı gibi ölmeyi de beceremiyor şair. Allah-u Teala bunu da nasip etmiyor Recep kuluna, belki de onu sevdiği için.

SİRET – Yeni bir numara karşısındaız galiba.

RECEP – (Gözleri boşlukta) Değil çocuklar! Numara falan yok. (Eliyle gösterir) Şu bizim Sîret Mesâil'in bakkala sarkıtılan ipini inanınız ki hiçbir hesap yapmadan ilmikleyip boğazıma geçirdim, amma ucundaki çengel beni havada tarttı, asılmama engel oldu. (Coşkun) Ben ölmek istiyorum çocuklar.

SİRET – Öl, ne duruyorsun?

RECEP – Kalbim dur emrini dinlemiyor, nasıl öleyim? Eski bir

hikmet sahibinin sözünü dilime pelesenk ettim: «Ya ol! Ya öl!»... Olamıyorum... Ölemiyorum.

RESSAM- Karar verdikten sonra ölmekten kolay ne var?

RECEP- Kaderde ölmek varsa, ondan daha zor hiçbir şey yok

Recep Kafdağlı hangi yolu denediyse bir türlü kurtulamıyor yaşamak illetinden. İşgüzar arkadaşlarının bulduğu “kat’i” ölüm yolu son çare olarak dikiliyor başında: Efe’ ye efelenmek oluyor ölüm reçetesi.

İşte bu noktadan sonra başlıyor asıl komedi ve çarpıklık. Cemiyetin sahte yüzleri ve sahte düzeni bir bir gerçeğe dönüyor, gerçeğe döndükçe de sahteleşiyor. Recep, Efe onu öldürsün diye dikleniyor ama kadere bakın ki Efe, bizim şair’in cesaretine hayran olup efeliğini ona bırakıyor. Oysa efelik nerde, bizim Şair nerde? Ne yapsın Recep? İşi raconuna uyduruyor.”ARAMADAN BULDUĞUNU ARAYIP DA YAKALAYACAĞINI” söylüyor. Ve öyle de oluyor.

RECEP- Efem, külhanbeyler, gazeteci, müzisyen, ressam dostlarım, şahit olun. Hayat meğerse püf noktalarından ibaretmiş. Olanca başarı püf noktasını yakalamaktan başka bir şey değilmiş. Bundan sonra görün beni, aramadan bulduğumu, arayıp da yakalayacağım. Cemiyete, insanlara hükmedeceğiz. Bakın artık nasıl devlet çapında bir oluşla olacağız. Duyurumuz şu: Ya ol, ya öl!..

Hiç akla gelmeyecek iş, bizim Recep yani ölüme aşık fakat vuslatı bilinmez kahramanımız birden gazeteciliğin, bankacılığın hatta siyasetin yani ülke idaresinin kilit adamı oluveriyor. “Paravan arkasından” her işi o yönetir hale geliyor. Milyonlarca banknotun en önce dokunduğu el oluyor Recep Kafdağlı’nın eli.

“ÇÖZÜM İŞ BÜROSU”nda ürettiği akılcı, planlı çözümler Recep’in zekasını da gösteriyor. O, eline fırsat geçtiği zaman her işi tıklarında yürütebilecek bir insandır aslında. Oyunun bir perdesi boyunca konu olan bankacılar ve mevduat kandırmacası

da Üstad'ın kendi hayatından, mesleğinden edindiği izlenimleri ortaya çıkarmasıdır bir anlamda. Bankalar konusunda da her türlü iğrenç kişisel çıkarın "vatan uğruna" sözleriyle bahanelendirilmesi de işin cabası oluveriyor okuyucunun gözünde. Bakın usta Recep, parti başkanıyla nasıl bir sınav yapıyor...

GENEL BAŞKAN – Test zamanımız geldi, 5-10 dakika çalışalım...

RECEP – Çalışalım!... (Recep cebinden bir not defteri çıkarıp açar, Genel Başkan'da mahcup bir öğrenci tavrı...)

RECEP – Bir politikacıya düşen ilk vazife nedir?

GENEL BAŞKAN – (Papağanvari ve hızlı hızlı) Kendi püf noktalarını saklamak, başkalarının püf noktalarını aramak...

RECEP- (Elindeki açık defteri) Ya bunun ilk şartı ne?

GENEL BAŞKAN – (Aynı eda ile) Fazla konuşmamak... Konuşma telaşı göstermemek...

RECEP – Yani ne yapmak, ne olmak?

GENEL BAŞKAN – Sükut ihtikarı yapmak, sükut muhtekiri olmak.

RECEP – İyi ezberlemiştiniz!.. Devam buyurun!

GENEL BAŞKAN – Başkaları bir mânayı belirtmek için kan ter içinde çırpınırken, yırtınırken sanki bütün sır kendinde imiş gibi susmak, başkalarının zaafını kendi kuvvet madeni diye kullanmak...

RECEP – Mükemmel... Ya konuşmak icap edince?

GENEL BAŞKAN – Ağdalı, girift, çetrefil, bozuk, başı ve sonu gelmez cümleler kullanmak... Boş, kof, anlamsız, fikirsiz...

RECEP- Meselâ?...

G. BAŞKAN – Meselâ, «güneş doğdu» yerine şöyle demek: «Gecenin sona erdiği ufuklara yığılı karanlıkların inmeğe başladığı gerçeği önünde en küçük tereddüdü abes kabul etmeğe imkan bulunmadığını takdir etmek için çocuk aklının bile kafi geleceği bir ortamda ayrıca bir izaha lüzum hissetmeksizin...»

RECEP – Bu üslupla konuşmak neye yarar?

G. BAŞKAN – Boşluğun, fikirsizliğin peçelenmesine... Bir de muhataplarına derin ve esrarlı görünmek avantajına...

RECEP – Başka?

G. BAŞKAN – Sık sık Firenkçe kelimeler kullanmak.

RECEP- Ne gibi.

G. BAŞKAN – Alternatif, kolektif, sosyal, kontinental, teknoloji, ideoloji, emisyon, devalüasyon, rasyonel, paralel, faktör, sektör, filan, falan.

RECEP – Ya bunlar.

G. BAŞKAN – Bunlar da cahilliğin bilgi çilesi çekmemişliğin maskeleri...

Banka sahipleri, gazete yöneticileri, parti liderleri kapısını aşındırıp dururken şair sıkılıyor bu sahte “dev”likten ve cüce dediği arkadaşlarının yanına dönüyor ani bir kararla. 24 saatlik düşünüp 24 saatlik yaşadığı için işleri öylece bırakıyor. Kurduğu küçük imparatorluğu bıraktıktan sonra başka bir 24 saatlik hayata dönüyor.

RECEP – Ben herkesin püf noktasını arar, her şeyin püf noktasını kurcalarken kendi püf noktamdaki yakalandım ve işte aranıza düştüm.

(Uzun durak... Herkes birer taş...)

RECEP- Bütün sahtelikler, öğretilikler, yapmacıklar, yakıştırmacıklar arasında tereyağından kıl çekercesine kazandığım zafer üstüne zafer, artık başımı döndürmeye başlamıştı. Kendimi neredeyse yüksekliği yüzünden devrilecek bir kule üzerinde hisseder oldum. İçimde bir ses: «Bu mu senin olmak dediğin?... İnsan dışına doğru olmaz, içine doğru olur? Sen kendini oldum vehmine kaptırmış, böylece gerçek oluşun yollarını kesmiş bir gaflet örneğisin.» (Durak) «Nefsin birtakım heveslerinin sarayında senfonik orkestraya dört mevsim çaldırırken, ruhun, bodrum katına hapsettiğin ruhunun çılgınlığını ziyafet katına kadar ulaştırıyorsun. Biçare adam, sen elalemi bırak da kendine bak, başkalarında sahtelik avcılığına yelteneceğine kendini avlamaya davran...» (Dinleyenler çarpılmış gibidir, gözler oynarcasına Recep'in üstünde... Oysa, dalgın suratı apacı, gözleri mücerret bir noktada hareketsiz... Uzun durak...)

RECEP – İçime bir torik gibi düşüp, gittikçe büyüyen, soluklaşan, ahtapotlaşan ve nihayet ejderhalaşan şüphenin beni

bütün kolları ile doladığı bir gece... Başkan Hazretlerine 11 yıllık lise tahsilinin 5 seneye indirilmesindeki püf noktalarını anlattıktan sonra sabaha karşı dirseklerimi masaya dayamış düşünüyorum... Sabah ezanı okunuyor, «Namaz uykudan hayırlıdır»; ezanı ilk defa anlar gibi oldum. (Durak) Bildiğimizi sandığımız öyle şeyler vardır ki, vakti gelince onları ilk defa öğrendiğimiz anlarız, en bilmediklerimiz bildiğimizi sandıklarımızdır. (Durak...)

Bu dünyada aslına ulaşılabilecek hiçbir şey yok, hiçbir şey!.. Her şey püften, her şey püften... Bu dünyanın püf olmayan biricik tarafı, işte asıl püf olmayan büyük hayatı ihtar etmesinden ibaret... Bu vaziyette, ne kadar sanatkârca olursa olsun, her türlü hokkabazlığa ebediyen paydos. Vakıa kadını sahte, politikacısı sahte, alimi sahte, şairi sahte, dili sahte, eseri sahte bir dünyada yalnız bunlarla uğraşarak bunların üzerine yürüyerek elde edilecek oluşlar sahte olmaz mı?.. Ben artık kendi öz oluşuma bakmalıyım...

Şaire göre her şey “püf”ten olduğu için hiçbir şey asla gerçeğine ulaşamayacaktır. Kadını, politikacısı, alimi, dili, eseri, şairi sahte bir cemiyetteki her başarı da sahte olacaktır ona göre. Buradan hareketle Üstad’ın; kenarda kalıp sinmiş, başarısız görünen insanları sahtelik maskelerini yüzlerine geçirmedikleri için gerçek kişilik ilan ettiğini söyleyebiliriz.

Recep’in sürekli sorduğu soru “Hayat mı, eser mi?” sorusu bu maceradan sonra yanıt buluyor: ESER diyor şair aynı zamanda da Üstad. Nedenini ise şöyle açıklıyor: Çünkü hayat tek kişinin, eserse cemiyetin.

Her şey püften, yükselmek içinse gerekli olan tek şey alçalmak. Bilmediği konularda susup da biliyormuş izlenimi oluşturmak, bol bol Frenkçe sözler kullanıp havalı durmak, başı uzun ve sonu gelmeyen, tumturaklı sözlerle dolu cümleler kurup beyinleri karıştırmak için “püf noktası” aslında. Hiçbir şey için çalışıp didinmemek, bir köşede oturup seyirci kalmak ama laf kalabalığı yapmak en bilindik yol amaca ulaşmak için.

Bütün bunlar aslında sıfırlığın, boşluğun birer göstergesi. Üstad bizi açıkça uyarıyor burada. Üstad'ın burada köşede kalıp çabalamayan sanatçıları da acı ve etkileyici bir dille tenkit ettiğini açıkça görüyoruz.

Eserde dikkate şayan bir nokta daha var ki söylemeden geçemeyeceğim. Recep' in oda arkadaşlarının isimleri: SİRET MESAIL, içerdeki meseleler anlamına gelir. Yani görünen değil, derin mevzular demektir. Bu da aslında her ne kadar basit işlerle uğraşsa da Siret Mesail' in özde sağlam ve derin biri olduğuna işarettir. Ressam ve Müzisyen' in ise adları yok. Yani Üstad bu üslupla o iki kişi nezdinde bütün ressam ve müzisyenleri tenkit ediyor diyebiliriz. Bakın onlar hakkında ne düşünüyor? İntihar girişiminin ardından ettiği laflara bakalım:

RECEP – Bu cemiyet, bir lokma ekmeği çok görüyor gerçek sanatkâra. (Ekmeği Sîret'e uzatır) Eğer Babîâli'nin sefil gazetelerinin birinde banka hademesi aylığıyla çalışan şu Sîret Mesâil Bey olmasaydı, nice olurdu halimiz? (Eliyle Müzisyen'i gösterir) Seni, rehindeki külüstür piyanosunu bir türlü kurtaramayan zavallı müzisyen! Aynanın karşısına geç de, tart kendini! Eğer hamam oğlanına benzer bir fiziğin, birazcık da sesin varsa kurtuldun demektir. Gazinolarda hey heyler çekerek... (Sîret'i işaret eder) şu adamın bir yıllık maaşını bir gecede kazanabilirsin.

RESSAM – Sıra bana geldi galiba...

RECEP- (Ressam'a) Evet sıra sana geldi. (Romantik bir eda ile) Sen estetik dış çizgilerini ezip bozup, ruhunu aramış ormandaki modern ressam! Kadıköy vapurlarının lüks kamaralarında oturan züppelere şipşak portrelerini çizip ikişer buçuk liraya takdim etsen daha iyi etmez misin?

RESSAM – Biz de yeni bir cemiyet düzeni idaresinin peşindeyiz amma, o senin gerici kafadaki ölçülere göre değil.

RECEP – Siz dünyaya gerinizdeki delikten baktığınız için bizi gerici görüyorsunuz.

Üstad yine muhteşem bir senaryo ve iğnelemelerle mesajını

iletmiş durumda. İş ki bu eseri iğnelenenler de okusa.

Elimden geldiğince yorumlamaya çalıştım. Ama eminim ki Üstad çok daha fazlasını anlatmak istemiştir. Yorumlarınıza daima açığım.

SAYGILARIMLA

Nil_tuna / Üstad Sınıfı

Ameliyat

AMELİYAT

Geçen gün nesildaşım, genç profesör Doktor Kazım İsmail, beni kolumdan tutarak çalıştığı hastaneye götürdü. Sabahın en erken saatinden öğle vaktine kadar, dostumun bizzat yaptığı birkaç ameliyatı seyrettim.

Evvela, neye yaradıkları bence meçhul cihazlarla dolu bir odaya girdik. Burada üç dört asistan, takkelerinden potinlerine kadar beyazlara bürünmüş, ağızlarına (Fantoma)vari beyaz maskeler geçirmiş, kollarını ve ellerini yıkıyordu. Profesörün yıkanışı da beraber olarak ömrümde bundan uzun süren bir temizlenme görmedim. Yüzdüler sanki derilerini...

Nihayet usta ve çıraklar, ince lastik eldivenlerini giydi, potinlerinin üzerine kocaman lastik postallarını geçirdi. Bu halleriyle doktorlar, ilmin ve belli başlı bir faaliyet şeklinin verdiği o kadar hususî bir zarafet içinde güründüler ki, gözüme...

Seyretmeği bile layıkıyla beceremiyen benim de sırtımda beyaz bir gömlek, profesör, asistanlar ve birçok tıp talebesi, ameliyat odasına geçtik.

Müthiş bir yer... Ressam atölyesi gibi, zeminden tavana kadar, fakat buzlucaıdan bir vitrin... Ta tepede kocaman bir elektirik havuzu... Altında, demircinin Örsü gibi küçük, minicik, tek adam boyunda ameliyat masası... Dolaplar, vitrinler, seyyar masalar... Hele aletler, hele aletler! Her biri görmeğe memur olduğu işin manasını ve edasını almış, kanbur, sivri, düz, bükük, ince, kalın aletler... Ve bir köşede, tıp talebesinin ameliyatı seyretmesine mahsus, üç dört basamaklı bir sed...

Kısa keseyim:

Hasta geldi ve ameliyat başladı. Mevzuumuz, hastayı bayıltmadan, mevziî his iptaliyle bir mide ameliyatı... Doktorun hastaya şu hitabı hala kulağında:

– Baba! Yalnız küçük bir iğne acısı duyacaksın.

Evet, hastaya gık bile dedirtmeyen küçük bir iğne acısını, göğsünden göbeğe doğru amudî bir kesiş, ve yerini ancak nazari olarak bildiğimiz koca midenin meydana çıkarılışı takip etti. Yarasını göremiyecek şekilde başı arkada ve örtülü olan hastanın gözlerinde yalnız manevi bir ıstırap...

Yarım saati geçen bu ameliyat esnasında, profesörle asistanlar arasındaki harikulade el irtibatı beni hayran etti. Dünyanın en mükemmel futbol maçında bile birbirine bu kadar güzel pas verebilecek oyuncular var mıdır bilmem. Profesörün ağzından çıkan asgarî heceli kelimeler ve onu takiben gidip gelen eller. Profesöre uzatılan ve profesörden alınan aletler...

Ameliyat bitti.

Köstebek yuvası kadar geniş yara bir yelek gibi iliklendi, üstü pamuklarla örtülü ve hiç acı duymadığını söyleyen hasta, yatağına iade edildi.

Aziz insan yapısının fedakar tamircilerini barındıran bu dam altıyla, bazı fabrika ve laboratuvarlar gibi, insanın yapısını çökertmeye uğraşan başka dam altları arasındaki farkı

düşündüm. İkisi de bunların, medeniyet mahsulü!

10 Ağustos 1939